

Iktusa. Aro berri bat

Amaia Muñoz Lopetegi, Maite Martinez Zabaleta

Neurologiako Zerbitzua. Donostia Unibertsitate Ospitalea

amaia.munozlopetegi@osakidetza.eus

Laburpena

Artikulu hau “Iktusa. Aro berri bat” liburuaren aurkezpen bat da. *Dosi txikitan* ataleko idazki honetan liburuaren edukiak eta helburuak azaltzen dira.

Gako-hitzak: iktusa, iktus, hemorragikoa, iktus tronbotikoa, iktusaren arreta

1. Azalpena

Iktusa, bere maiztasuna eta ondorioak direla-eta, garrantzi handia duen gaixotasuna da. Azken urteotan aurrerapauso ugari eta garrantzitsuak izan dira eta horrek iraultza eragin du iktusaren arretan. Gaur egun aukera dugu gaitza azkar eta zehaztasunez identifikatzeko eta oldarkortasunez esku hartzeko, haren ondorioak minimizatzeko helburuarekin. Horren ondorioz, iktusagatiko hilkortasuna eta ezgaitasuna nabarmen murriztu dira.

Labur azaltzearen, iktusa zirkulazioaren asaldura batek garunaren funtzioetan eragindako galera akutua da, bat-batekoa. Zirkulazioaren asaldura hori, oro har, bi motatakoa izan daiteke. Kasuen % 85ean iktusak iskemikoak dira, hau da, odolbildu batek odol-fluxua oztopatu eta garunaren eremu bat odolik gabe uzten du, iskemia edo infartua eraginez. Gainerakoak iktus hemorragikoak dira, zeinetan odol-hodi baten hausturak garuneko odoljariora edo garun-isuria eragiten duen. Zenbait berezitasun badituen arren, eragiten dituzten sintomak bereizezinak dira maiz eta beharrezkoa izaten da irudi-proba bat bietako zeinen aurrean gauden jakiteko.

Hasieran aipatu bezala, intzidentzia handiko gaitza da iktusa, 100.000 pertsonako 150-200 kasu gertatzen direlarik urtero gure inguruan. Haren garrantzia, ordea, ez da maiztasun handira mugatzen. Jakina da iktusak ondorio latzak izan ditzakeela. Izan ere, bigarren heriotza-kausa da, lehenengoa emakumezkoetan, eta lehenengo ezintasun-kausa da sexu bietan. Ezintasun hori eragiten duen kaltearen itzulezintasunari zor zaio. Iktusak garuneko zelulen heriotza eragiten du eta, tamalez, garun-ehuna birsortze-gaitasun oso urriko ehuna da. Horrexegatik, iktusaren tratamenduan ahalegin guztiak neuronen heriotza ekiditera bideratu behar dira.

XX. mendearen amaiera arte, iktusa (iskemikoaz mintzatuko gara jarraian) tratatu ezinezko gaitza zen. Nolabait esatearren, zorte kontua zen iktusak utziko zituen arrastoak zein izango ziren. Alor horretan iraultza gertatu da azken mende laurdenean. 1996. urtean onartu zen Estatu Batuetan iktusaren fase akutuan erabiltzeko lehenengo farmakoa. Zain bidez emanda, garuneko odolbildua desegiteko gai zen, odol-fluxua berrezarri eta neuronen heriotza ekidinez. Gaur egun, farmako horretaz gainera, badugu odolbildua ebakuntza bidez erauzteko aukera ere, kateterismoa deritzon teknikaren bitartez.

Amaia Muñoz Lopetegi, Maite Martinez Zabaleta

Tratamendu horien guztien erabilera, baina, denborak mugatuta dago. Lehenengo orduetan soilik dira baliagarri, ordu gutxi batzuek baino ezin baitute biziraun neuronek odoleztapenik gabe. Denbora hori igarota, neuronak ez dira berpiztuko odolbidea desagerrarazita ere eta iktusaren arrastoak itzulezinak izango dira.

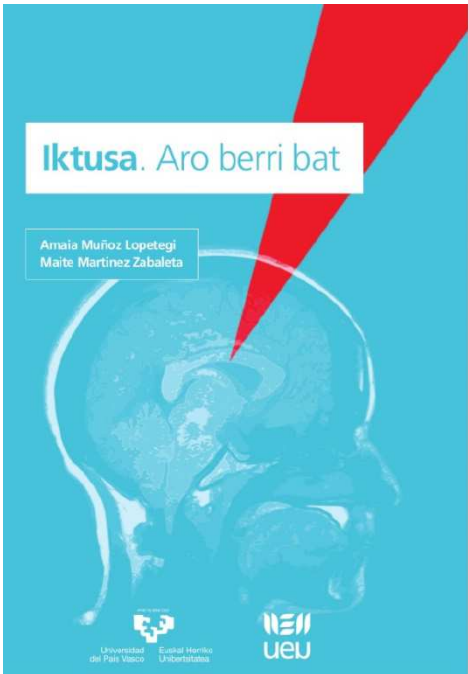
Aurreko guztiak paradigma-aldaketa bat ekarri du iktus iskemikoaren maneian. Esku hartzeko aukera dugun aldetik, ahalegin guztiak egin behar dira infartuaren ondorioak minimoak izan daitezen. Horretarako, plan estrategiko bateratuak sortu dira, osasun-sistema, erakundeak eta biztanleria bera ere inplikatur. Iktus-kodea deritzo, tratamendua balia lezakeen iktus bat susmatzen den unean martxan jartzen den ekintza-sekuentzia koordinatuari, garun-ehunaren ahalik eta gehien salbatzera bideratuta dagoena. Ospitale kanpoko eta ospitale barneko baliabideak koordinatzen ditu, denborarik galdu gabe pazienteak tratamendu bat jasotzeko aukera izan dezan.

Fase akutuko tratamenduz gainera, aurrerapenak nabarmenak dira iktusaren arretaren alor guztietan: gizartearen kontzientziazioan, lehenengo eta bigarren mailako prebentzioan, diagnosi-teknika hobeen garapenean zein errehabilitazioaren esparruan.

Liburuan zehar sakonago aztertzen dira kontzeptu hauek guztiak. Lehenengo ataletan iktusaren inguruko orokortasunak eta oinarriko ezagutzak azaltzen dira, azken aurrerapenak eta iktusaren arretarako jarraibideak aurkeztu ondoren. Kontsulta-liburu bat da, unibertsitateko ikasleei edo osasun-arloko langileei zuzendua, batik bat.

2. Informazio gehiago

http://www.ueu.es/denda/ikusi/iktusa_aro_berri_bat

	<p>Iktusa. Aro berri bat</p> <p>Autoreak: Amaia Muñoz Lopetegi, Maite Martinez Zabaleta</p> <p>Gaiak: Iktusa, Osasuna</p> <p>Jakintza-arloak: Osasuna</p> <p>ISBN: 978-84-8438- 656-8</p> <p>Argitalpen-urtea: 2018</p> <p>Orrialdeak: 138</p>
---	---

UPV/EHUrekin koedizioan argitaratua: